

XX ГОДИШНА КОНФЕРЕНЦИЯ
на Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия

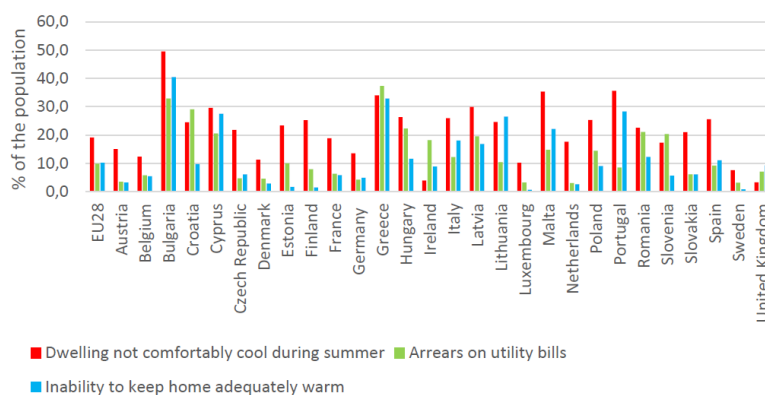
**БОРБАТА С ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ:
УСЪВЪРШЕНСТВЕНИ ПОЛИТИКИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ СЪС
ЗАСИЛЕНО УЧАСТИЕ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ**

*Предложение за събитие от официалната програма на
българското председателство на ЕС*

Контекст

С приближаването на зимата голяма част от европейските граждани са изложени на риск да не могат да отопляват нормално жилищата си, като процентът на хората в риск от енергийна бедност в Югоизточна Европа значително нараства. Съпоставена с европейските стандарти енергийната бедност в България и региона е сериозна. Данните от Евростат показват, че в периода 2008-2014 г. над 67% от хората са ограничавали топлинния си комфорт през зимата по финансови съображения. В сравнение със средно 8% за ЕС и 16% за страните от Централна и Източна Европа този дял е силно притеснителен. И трите фактора, определящи равнището на енергийна бедност – (а) ниски доходи, (б) високи цени на енергията (в сравнение с покупателните възможности) и (в) сгради с лоши енергийни качества - са налице. Конкретните мерки и социалните политики за всеки един от тези фактори като цяло все още обхващат сравнително ограничена част от населението.

Въпреки постигнатия напредък в последните години чрез значителни публични инвестиции в политики и мерки, свързани с крайното потребление на енергия, и усилията в решаването на проблема да бъдат въввлечени всички заинтересувани страни, страните в региона все още остават най-неефективните и енергийно бедни в Европа. Голяма част от най-замърсените европейски градове са в Югоизточна Европа, което, освен на транспорта, се дължи на използването на дърва и въглища като източник на отопление. В същото време, все още се предоставят отоплителни субсидии за най-уязвимите слоеве от населението, които се насочват именно към тези източници. Дори и с напредъка в последните години, по данни от 2016 г. делът на българското население, което не може да поддържа домовете си достатъчно топли (с цялото неблагоприятно въздействие върху здравето и комфорта) е 40,5% - най-високият в ЕС. Същото се отнася и за дела на хората, живеещи в жилища, които не са приятно прохладни през лятото - 49,5%, следвани от Португалия и Малта, с около 35%. Най-висок дял от населението с просрочени задължения по сметките за енергия сега е Гърция (37,2%), но България заема незавидното второ място с 32,9%.

Подход към дългосрочна (стратегическа) политика

Енергийната бедност е призната за един от най-значимите социални проблеми. Успехът на различните мерки за нейното облекчаване, които се приемат през годините, е най-малкото спорен. От десетилетия

съществуват квоти за отопление за най-бедните социални групи, въпреки че в дългосрочен план субсидирането на крайното потребление на енергия се оказва неефективно. Цените на енергията (много чувствителна тема, която често води до масови протести и драматични политически колизии) се запазват ниски и либерализацията на пазара все още не е завършена. Това възпрепятства предлагането на проекти за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници с доказана пазарна жизнеспособност както в национален, така и в регионален мащаб.

През последните години в България беше демонстрирана силна политическа воля и бяха вложени огромни публични инвестиции (0,5 милиарда евро годишно) за обновяването на остарелия жилищен сграден фонд. Програмата за енергийна ефективност в многофамилните жилищни сгради доказва, че инвестициите в енергийна ефективност са правилната посока за преодоляване на енергийната бедност, а най-подходящото равнище за управление на подобни програми е това на местната власт. Въпреки че ползите и ефектите са неоспорими, възприетото 100%-но публично финансиране и ограничава възможностите за привличане на частен капитал в процеса на обновяване и скъсява хоризонта и обхвата на въздействие на публичните инвестиции. Въпреки обновяването, понякога хората дори в ремонтираните сгради продължават да се отказват от остарелите топлофикационни мрежи и да се преориентират към отопление с дърва и въглища... С оглед на преодоляването на тези проблеми, понастоящем се разглежда втора генерация на Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд 2016-2020 г.

заедно с Националната жилищна стратегия, която трябва да съсредоточи усилията за преодоляване на енергийната бедност.

Тези действия са в пълен синхрон с европейските политики в тази област, като борбата с енергийната бедност и улесняването на достъпа до енергийни услуги и информация за водеща част от пакета „Чиста енергия за всички европейци“ на ЕК („Зимния енергиен пакет“ от 2016 г.). В рамките на българското председателство на ЕС през 2018 г. се очаква да бъдат окончателно одобрени и новите преработени версии на директивите за енергийната ефективност и енергийните характеристики на сградите, в които темата за почти нулевоенергийните сгради и енергийно ефективните сградни обновявания като основен инструмент за борба с енергийната бедност е дори още по-силно застъпена. Енергийната ефективност е ключов елемент и на Енергийния съюз, като не случайно спестената енергия е дефинирана като „най-евтиният, най-чистият и най-сигурният източник на енергия“. Тя е един от икономически най-ефективните начини за подкрепа на прехода към икономика с ниски въглеродни емисии и за създаване на растеж, заетост и възможности за инвестиции, което я прави и най-удачният инструмент за борба със социалната и енергийната бедност.

Отражение върху качеството на атмосферния въздух. Енергийната ефективност в сградите е най-устойчивият инструмент за подобряване на качеството на атмосферния въздух и градската среда, тъй като свежда до минимум необходимата енергия за отопление, ограничава количеството използвани горива и подобрява рентабилността и достъпността на алтернативните начини за отопление. Намаляването на замърсяването с фини прахови частици и азотен оксид през зимните месеци зависи пропорционално на намаляването на изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) за битово отопление, които предимно се използват от по-бедните слоеве на населението в слабоефективни горивни инсталации. В средносрочен и дългосрочен план ограничаването на вредните въздействия от битовото отопление зависи в много голяма степен от успешното прилагане на мерки за енергийна ефективност в сградите. Тези мерки обаче могат да добият масовост единствено при засилена отговорност и участие на гражданите, и целенасочена работа със засегнатите от енергийна бедност слоеве от населението, за което комуникационната и организационната дейност в общините е от

особено значение. В този смисъл следва да се адаптират и националните схеми за подпомагане на енергийната ефективност в сградите, които, при осигурен ресурс за местните власти, могат да имат значителен ефект за намаляване на замърсяването на въздуха и цялостното подобряване на градската среда – а в дългосрочен план, и върху нагласите, ценностите и поведението на гражданите.

Бариири за преодоляване на енергийната бедност

Социална бедност: Все още широки слоеве от населението са подложени на риск от социална бедност и изключване, което неминуемо води до ниско качество на живот, нездравословни условия на обитаване и невъзможност за поддържане на сградния фонд. Голяма част от тези граждани разчитат на помощите за отопление, които се оползотворяват за покриване на най-належащите нужди, а за отопление се разчита дърва и въглища, понякога търгувани незаконно.

Рамка на законодателната и публичната подкрепа. Законодателната рамка все още не насърчава дългосрочни мерки, като например дълбоко енергийно обновяване или поетапно (стъпка по стъпка) обновяване. Не се въвеждат изисквания и стимули за подмяна на съществуващите неефективни отоплителни системи. Подкрепата все още се насочва към намаляване на крайното потребление на енергия и дори в случаите на изцяло публично финансиране на обновяването на сградите, не се изисква промяна на отоплителните системи. Този подход трудно може да насърчи местните власти да провеждат собствена енергийна политика или да диверсифицират енергийните доставки на своята територия.

Достъп до енергийни услуги и информираност: Все още достъпът до съвременни енергийни услуги е ограничен, а информацията, която достига до крайния потребител относно възможностите за оптимизиране на енергийното потребление, е недостатъчна. Съществува сериозен потенциал за прилагане на мерки за енергийна ефективност, които не изискват инвестиции (low-cost and no-cost measures), но компетентните съвети за подходящите мерки, както и за ползите от дълбокото обновление и достъпа до финансиране, са все още недостатъчни.

Финансиране и разходи. Безвъзмездните средства, които покриват 100% от разходите за подобряване на енергийната ефективност на многофамилни жилищни блокове, подхранват очакванията, че подобренията в енергийните характеристики трябва да бъдат изцяло платени от държавата и разрушават здравословните устои на зараждащия се пазар на енергийни услуги. Крайно необходимо е да се намери устойчива финансова схема за продължаване на инвестициите в обновяване на сградния фонд. Ниските цени на енергията (недостъпни за голяма част от населението, но все пак с 30% по-ниски в сравнение с регионалния пазар) правят разходите за дълбоко обновление по-малко финансово привлекателни и с по-дълъг период на възвръщане.

Умения на експертите по строителството. България страда от липса на обучение и умения в строителния сектор. Целият спектър от професионалисти в строителството – инвеститори, надзорници, проектантите, строители - се нуждаят от допълнително обучение, за да могат да осигуряват качествено дълбоко обновяване и да оптимизират потреблението на домакинствата.

Липса на опростена комуникация: Въпреки че от местните власти се изисква да провеждат информационни кампании по Националната програма за енергийна ефективност и други политики, свързани с енергетиката, няма методически указания или финансови ресурси, предназначени за такива дейности.

Подход и цели на конференцията

Конференцията ще събере представители на публични органи на централно, регионално и местно равнище, за да обсъдят ефектите от стратегическия и политическия подход на ЕС към процеса на формирането на националните политики в региона на Югоизточна Европа, към ролята на многостепенното управление и системата за стимулиране, която да насърчава на местните власти да разработват собствени политики по отношение на достъпа на гражданите до енергийни услуги. Конференцията ще бъде насочена и към производителите и дистрибуторите на електроенергия, към специалистите в енергийния сектор и към НПО, които са активни в политиката по климата и енергетиката. Сред стратегическите документи, които ще бъдат обсъдени, са Националната жилищна стратегия, Националният план за действие за енергийна ефективност 2017-2020 (съвместно с Националния план за привличане на инвестиции в обновяването на сградния фонд - чл.4 / ДЕЕ), Стратегията за адаптиране към изменението на климата и Програмата за управление на качеството на атмосферния въздух на Столична община до 2020 г., позиционирана в светлината на промените в преработките на ДЕЕ и ДЕХС, които се очаква да бъдат одобрени по време на българското председателство на ЕК. Конференцията ще насочи конкретни препоръки към гореспоменатите стратегически документи, които могат да бъдат отразени в подчертаните програми за изпълнение, които се очаква да бъдат приети през 2018 г. На ниво ЕС конференцията ще даде видимост на политическите ограничения във връзка с борбата срещу енергийната бедност, като се съсредоточи върху необходимостта от подкрепа на дългосрочни политики и мерки на пазара, които имат устойчиво въздействие върху здравословните и удобни условия на живот за европейските граждани на достъпни цени.

Институционални партньори и участници от България

Министерски съвет / Министерство на регионалното развитие и благоустройството / Министерство на енергетиката / Министерство на околната среда и водите / Министерство на труда и социалната политика / Национално сдружение на общините в Република България / Национален център за териториално развитие / Агенция за устойчиво енергийно развитие / Комисия за енергийно и водно регулиране / Столична община / производители и дистрибутори на енергия / професионални асоциации и индустриални камари / Общинска мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия / Център за енергийна ефективност ЕнЕфект.

Дата и място на провеждане:

19-20 март 2018 г., Представителство на Европейската комисия в България

Очакван брой участници: 120

ПРЕДВАРИТЕЛНА ПРОГРАМА

РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ

БОРБАТА С ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ: УСЪВЪРШЕНСТВЕНИ ПОЛИТИКИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ СЪС ЗАСИЛЕНО УЧАСТИЕ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ

Събитие от официалната програма на българското председателство на ЕС

19-20 март 2018 г.

София, Представителство на Европейската комисия в България, ул. "Г.С. Раковски" №124

Предварителна програма

19 март	ЕВРОПЕЙСКИ И НАЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА БОРБА С ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ
09:30 – 10:00	Регистрация
	<p>Официални гости:</p> <p>Представител на Главна дирекция "Енергетика" на ЕК</p> <p>Представител на Офиса на Споразумението на кметовете</p> <p>Представител на Министерството на енергетиката</p> <p>Представител на Министерството на околната среда и водите</p> <p>Представител на Министерството на регионалното развитие и благоустройството</p> <p>Представител на Министерството на труда и социалната политика</p> <p>Представител на Комитета на регионите</p> <p>Представители на Националното сдружение на общините в Република България</p> <p>Представители на Общинската мрежа за ЕЕ "ЕкоЕнергия"</p> <p>Чуждестранни гости (в т.ч. на балканските страни)</p>
10:00 – 10:30	Откриване: Таня Христова, кмет на Община Габрово, председател на УС на ЕкоЕнергия
	Приветствия:
	<p>Представител на Министерството на енергетиката</p> <p>Представител на Комитета на регионите</p> <p>Представител на Офиса на Споразумението на кметовете</p>
	KEYNOTE SPEAKERS / КЛЮЧОВИ ГОВОРТЕЛИ
10:30 – 11:00	<p>Представител на Главна дирекция "Енергетика"</p> <p>ЗАЩИТА НА УЯЗВИМИТЕ ПОТРЕБИТЕЛИ В УСЛОВИЯТА НА ЛИБЕРАЛИЗИРАН ПАЗАР</p>
11:00 – 11:30	Представител на Министерството на енергетиката (Жечо Станков)

	КАКВО ДА ОЧАКВАМЕ ОТ “ЗИМНИЯ ЕНЕРГИЕН ПАКЕТ” (ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ)
	ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИТИКИ
11:30 – 12:00	РОЛЯТА НА ЛИБЕРАЛИЗИРАНИЯ ЕНЕРГИЕН ПАЗАР В БОРБАТА С ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ <i>Юлиан Попов, Институт по сградните характеристики, Брюксел</i>
12:00 – 12:30	ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И В СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ. Консултативен документ на Европейската енергийна мрежа <i>Ивайло Алексиев, изпълнителен директор на АУЕР</i>
12:30 – 13:00	ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТИ ОТ ЧЕТВЪРТЯ ЕНЕРГИЕН ПАКЕТ И ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ МЕСТНИТЕ ИКОНОМИКИ <i>(Доц. д-р Атанас Георгиев, СУ, Publics.bg)</i>
13:00 – 14:00	О б я д
	НАЦИОНАЛНИ И МЕСТНИ ПОЛИТИКИ
14:00 – 14:30	ПРОГРАМИТЕ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В СГРАДИТЕ В ОТГОВОР НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ. РОЛЯТА НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ <i>Представител на МРРБ (Малина Крумова)</i>
14:30 – 15:00	СПОРАЗУМЕНИЕТО НА КМЕТОВЕТЕ КАТО ДВИЖЕЩА СИЛА НА МЕСТНИТЕ ПОЛИТИКИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ЗА БОРБА С ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ <i>Представител на Офиса на Споразумението на кметовете</i>
15:00 – 17:00	ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ: РЕГИОНАЛЕН ПРОБЛЕМ С РЕШЕНИЯ НА МЕСТНО РАВНИЩЕ (панелна дискусия) Водещ: <i>Юлиан Попов, Институт по сградните характеристики, Брюксел</i> Участници: <i>Представител на Комитета на регионите</i> <i>Таня Христова, кмет на Община Габрово</i> <i>Руска Бояджиева, заместник-кмет, Община Бургас</i> <i>Представители на общини/общински мрежи от съседни държави</i>
17:00 – 17:30	ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНА В СВЕТЛИНАТА НА ПОЛИТИКИТЕ В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГИЯТА И КЛИМАТА Обобщение <i>(от водещия Юлиан Попов и от представителя на Комитета на регионите)</i>
17:30 – 19:00	ГОДИШНО ОТЧЕТНО-ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ НА ЕКОЕНЕРГИЯ <i>(паралелно събитие по отделен дневен ред)</i>
19:00	Официална вечеря

20 март	ИНСТРУМЕНТИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В ПОДКРЕПА НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ
	ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЧИСТОТАТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ
10:00 – 10:30	ЧИСТОТАТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ - ПРИОРИТЕТ ПРИ БЪЛГАРСКОТО ПРЕДСЕДАТЕЛСТВО НА ЕС <i>Представител на МОСВ</i>
10:30 – 11:00	ПРОГРАМА ЗА ЧИСТОТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА <i>Йоана Христова, заместник-кмет, Столична община</i>
11:00 – 12:30	ОТРАЖЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ ВЪРХУ ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО. ВЪЗМОЖНИ МЕРКИ И РЕШЕНИЯ НА МЕСТНО РАВНИЩЕ <i>Експертна панелна дискусия</i>
12:30 – 13:00	ОБОБЩЕНИЕ НА ДИСКУСИЯТА
<i>13:00 – 14:00</i>	<i>О б я д</i>
	Приоритет Възобновяема енергия, енергийна ефективност и енергийна сигурност на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
14:00 – 14:30	ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ПО ПРИОРИТЕТ ВЪЗОБНОВЯЕМА ЕНЕРГИЯ, ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕНЕРГИЙНА СИГУРНОСТ НА ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО <i>Жечо Станков, Заместник-министър на енергетиката</i>
14:30 – 15:00	ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕИП В РЕГИОНА <i>Представяния на управляващи органи от съседни държави: Румъния, Гърция и др.</i>
15:00 – 16:00	ПРИМЕРИ ЗА УСПЕШНО ОСЪЩЕСТВЕНИ ПРОЕКТИ ОТ РЕГИОНА, ПОДКРЕПЕНИ ОТ ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕИП
	ПАЗАР НА ИДЕИ
16:00 – 17:30	Индивидуални разговори и кръгли маси, водени от заинтересувани участници, за обсъждане на потенциални българо-норвежки партньорства (с предварителна регистрация)
<i>17:30</i>	<i>З а к р и в а н е н а к о н ф е р е н ц и я т а</i>